

TOLMINSKI GLAS

GLASILO SLOVENSKEH DOMOBRANCEV „STRAŽE NA SOČI“

L. I

26. avgusta 1944.

Št. 7

ZLOČIN NAD ZLOČINI

X
Če vse do slej ne, je moralo pa sedaj vsem Tolmincem postati popolnoma jasno, proti komu se bori KPS zavita v mamljivi plašč OF. Ne proti okupatorju – čeprav nam neprestano o tem kriči – ne za slovensko zemljo, ne za našo svobodo, ampak zgolj proti našemu poštenemu narodu in zgolj za komunistično revolucijo in za rdečo sužnjost!

Zgodilo se je v noči od 18. na 19. avgust, da so rdeči podleži s pomočjo domačih terencev podtaknili dva peklena stroja, enega v našo novo vojašnico, drugega pa v vojašnico našega poveljstva. Prvi je eksploziriral malo po polnoči, toda kljub strahotnemu učinku ni bil niti eden naših fantov niti mrtvih niti teže ranjen. Je to slučaj ali je to čudež? Ni važno, važno pa je dejstvo, da se partizani ne upajo spustiti z nami v odprto borbo, ker predobro vedo, s kom imajo opravka! Titov komandant kakor Titov komisar (da navadnega partizana niti omenimo ne) imata strah pred tolminskim domobrancem!!! To je torej važno. Če še povemo, da drugi pekleni stroj, nastavljen in istočasno tempiran v vojašnici našega poveljstva, sploh ni eksploziriral, bo že več ljudi, ki bodo verjeli v čudež in bodo iz tega jasno sklepali, da sta na naši strani Bog in pravica.

Važnejše od vsega pa je dejstvo, da rdeči niso podtaknili peklenega stroja ne v italjansko ne v nemško vojašnico, čeprav toliko kriče, kako kruto se bore proti okupatorju. Podtaknili so ga v slovensko vojašnico in s tem pred vsem svetom jasno dokazali, da jim je borba proti okupatorju deveta briga. Če je torej borba proti okupatorju, ki jo vodijo, kakor vedno zatrjujejo, tudi gola laž, kakšne zasluge imajo pred svetom? Da za narod nimajo nikakršnih zaslug, ampak eno samo gorje, nam dovolj jasno priča naša oropana in poteptana zemlja, nam dovolj jasno pričajo tisočere žrtve krvave revolucije. Narod jih je že obsodil, samo sodbe še ne upa izreči. Kako pa jih bo sodil svet, če je bila njihova borba proti okupatorju samo gola laž? Prav tako kot narod, kajti to kar čvekata Čok

in Furlan po londonskem radiu so samo še zadnji obupni kriki jeze in besa, ker vedo, da so pogoreli. In ti kriki in to zmerjanje ni merodajno ne za sodbo Londona ne za sodbo New Yorka, še manj pa za našo.

Razkrinkali so se in sedaj bodo vse njihove laži in pretvarjanje v očeh vseh poštenih ljudi samo še obupni pokušaji, s pomočjo katerih bi se radi rešili. Toda prepozno. Mi vemo in svet ve, da ima vsak narod pravico, boriti se proti rdečemu nasilju, pa ne samo pravico, ampak tudi dolžnost. In zavedajoč se te dolžnosti, se naši fantje bore in se bodo borili. Vidimo, da dnevi svobode niso več daleč, vidimo, da že vstaja nova zarja, s poveličanimi obrazi zremo vanjo, hrepenenja v naših prsih ne moremo udušiti, veselimo se, ker vemo, da imamo čisto vest, to se pravi, da nismo storili samo tega, kar smo morali, ampak tudi to, kar smo mogli. Ta naj nas sprašuje tolminski gostilničar, o čigar hvalevrednem sinu smo že enkrat spregovorili, kaj bo z nami, kar predrzno mu odgovorimo: Veš kaj bo? Samo pohvalo bomo dobili za našo protikomunistično borbo.

Atentat na naša življenja in na naše vojašnice s peklenskimi stroji je zločin nad zločini, iz katerega smo jasno spoznali podlost partizanske taktike, smo jasno spoznali njihovo zlaganost, iz katerega vidimo in čutimo, kako je božja Previdnost z nami, iz katerega črpamo novih moči za našo nadaljno borbo. Da je vse to res, smo jim tudi že dokazali. Kajti še istega dne se nam je zdelo, da je primerno, če bi šli za njimi in se jim malo zahvalili. Res smo se srečali z Gregorčičevo brigado in zahvala je bila tako popolna, da je očak Krn nikoli ne bo pozabil. No, pa o tem boste brali na drugem mestu. Za zdaj samo še to: Kdor se misli šaliti s tolminskimi domobrahci, naj si zapomni, da ni izbral pravih! Mi šale in zvijače ne poznamo, znamo pa se boriti kakor levi. To nam zadostuje za našo sedanost, o naši bodočnosti pa vemo, da bo lepa in se je ne bojimo, kot se je boje partizani.

...

RAZOČARANI DIPLOMAT je tudi Iven M. Čok, znani pol-politik iz Trsta, ki se je tudi na nek način priril v inozemstvo. Pred kratkim pa je nekemu svojemu znanцу poslal poročilo, kako so zastopniki OF v inozemstvu divje jezni na vse tiste Slovence, ki so v inozemstvu partizanom vzeli dobro ime in da bodo tudi vsi taki postavljeni pred OF-sodišče, kadar OF znaga, seveda, prej ne. - Zdaj se boljševizmu v Evropi res vse podoba, posebno pa našim kulturno-bojnikom, ki so bili najbolj glasni. Še streljati jih bodo začeli, če se čim prej ne razidejo. Kaj pa so prinesli dobrega - Piščeva Terezija iz Poljubina, povej, komu so partizani prinesli srečo? Ali so jo Tebi? Ali so jo Poljubincem? Ne čudi se, če jih cel svet zaničuje in Tebe z njimi. Bodi huda na cel svet, kakor je Čok - to je pa tudi vse, kar ti od OF ostane!

KUPUJTE IN PLAČUJTE »NARODNO PREMOŽENJE« Z BONI !

„Kupujte in plačujte z boni! Njihova vrednost narašča z ugledom, ki ga uživajo v inozemstvu narodi Jugoslavije s svojo odločno borbo proti okupatorju. Njihova vrednost narašča z ugledom, ki ga uživa nacionalni komitet osvoboditve Jugoslavije v zavezniških državah. Kupujte in plačujte z našim narodnim denarjem!“

Tak poziv je bil objavljen v partizanskem glasilu „Naša žena“, ki je med Slovenci krpčilo pod imenom „glasilo slovenske protifašistične ženske zveze“, leto II. št. 1, januar 1944 na strani 13. Med Tolminci sta širili ta strup zlasti Rejčeva Pavla iz Zatočmina – Sočanka – in Petrinova Marica – Volga – iz Tolmina, prva je že žejna poštene slovenske besede nekje v Nemčiji, druga pa se še vlačí po grmovju kot zakleta grofica. Prodajali sta izvod po 2 liri, seveda v „okupatorjevi valuti“, ne v bonih.

„Partizanski dnevnik“ z dne 6. marca 1944 na strani 2 – 3 na dolgo in široko modruje, kako in zakaj lira sedaj ni nič več vredna in zakaj so samo boni OF še edino pravi denar, v številki z dne 7. marca na strani 3 pa modrovanje nadaljuje in pravi:

„Vrednost lire je vse bolj negotova kakor vrednost bonov naše Osvobodilne fronte ali še celo obveznic našega državnega jugoslovanskega notranjega posojila, katerega je razpisal AVNOJ... Te bone je nameravala (OF namreč, je nameravala še marca meseca, zdaj že ne namerava več – op. ur.) zamenjati v novi denar, ki pride v veljavo po vojni. Ali bo bon držal današnjo vrednost? S čim jamči ljudem naša narodna oblast, da bodo ti boni obdržali pravo vrednost? Veliko je dokazov, ki nas prepričujejo, da naši boni niso samo potiskan papir... Kdor je pač prodal svoje pridelke za bon, s katerim ne more danes kupiti ne čevljev ne obleke ne strešne opeke, zato je skoraj bos in raztrgan, mu propada hiša in gospodarstvo. Ko bo po vojni pokazal bon (le kdo si ga bo upal pokazati – op. ur.), bo dobil, kar potrebuje, zato ker večno nag in bos ne bo mogel ostati. Za bone daje včasih zadnje, kar ima (zdaj mu že brez bonov vzamejo, kar je vsaj „pošten“ rop, prej je bilo pa goljufija in sleparija – op. ur.), zato bo tudi moral prvi dobiti, kar mu gre. Drugače si novega, celo boljšega ne moremo misliti. Država, ki bi drugače ravnala ne bi bila ljudska (ker so pri OF „ljudstvo“ samo komunisti, se to pravi: ne bi bila komunistična – op. ur.).“

Tako so bili že januarja in marca meseca „boni“ proglašeni za naš novi denar, „naš narodni denar“, potem ko so partizani s puško izsilili zanje milijone in milijone ljudskega premoženja. „Partizanski dnevnik“ so terenci prodajali po 1 liri izvod. V proglasih k podpisovanju posojila „narodnega osvobođenja“ pa je bilo rečeno, da se bodo ti boni plačali „po popolni osvoboditvi vsega slovenskega ozemlja“ z ozirom na „današnjo“ kupno moč Lire (ki se pa izpreminja iz dneva v dan in jo je zelo težko ugotoviti) in z ozirom na premoženjske razmere podpisnika – to se pravi: kadar in kakor bodo komunisti hoteli, ker komunisti hočejo biti popolnoma „osvobodjeni“, samo zato namreč pri vsem tem gre, v času „osvobodilnega boja“ pa si voditelji hočejo nagrabititi milijone, če slučajno – propadejo!

Ljudje božji! Zdaj je pa že čas, da se spametujete! Podpirajte partizane z boni, z njihovim „narodnim denarjem“ (v jeziku OF so „narod“ samo komunisti, samo ti morajo ostati, vse drugo lahko pogine, to se torej pravi: podpirajte komuniste s komunističnim denarjem!)

IMENA KRVNIKOV

Da bo naš narod na Goriškem vedel, kdo je njegov krvnik, objavljamo seznam sodnikov IX. korpusa, ki operira, mori in pleni po Goriškem. - Seznam je bil zaplenjen ob ofenzivi.

PUC Boris, predsednik višjega sodišča, poročnik, vstopil v NOV	10.IX.43.
DOUGAN Danilo, šef sodnega odseka	" " " " 9.IX.43.
SVETEK Leo, sodni instruktor, podporočnik,	" " " " 10.IX.43.
KOLENC Črtomir, sodni instruktor	" " " " 10.IX.43.
GAŠPERČIČ Milan, šef administracije, vodnik,	" " " " 1.VI.43.
KOBE Boris, državni tožilec.	

To so imena samih ljubljanskih promenadnih levov, ki za naše kmete, posebno pa za Goričane niso imeli nikoli drugega kot zaničevanje. + Kakor je razvidno iz priložene tabele so vstopili v NOV šele ob zlomu Italije, ko je vsa ljubljanska krovkarja mislila, da bo po nekaj dneh zmagoslavno prišla k polnim koritom. Toda zelo so se zmotili pri svojih računih. Ker so jim postala tla na Dolenjskem prevroča, so prišli izvrševati svoj krvniški posel na Goriško. Pa tudi tu so čim dalje manj varni.

KAR NEZANESLJIVI SO FUNKCIONARJI

V briško-beneškem odredu morajo partizani rekrutirati za častnike nezanesljive elemente, ki so jim že večkrat pobegnili. Stanje v BBC mora biti res obupno, kot dovolj zgovorno priča pismo, ki ga priobčujemo doslovno, pismo, ki je bilo zaplenjeno v štabu IX. korpusa.

Štab briško-beneškega odreda

Položaj, 19/7 1944

Štabu IX.korpusa NOV in POJ

Odsek za kadre - Položaj.

Na vaš dopis z dne 12/7 44 K 1503 Vam odgovarjam sledeče: Po hajki nas je ostalo prav malo. Morali smo begunce zopet mobilizirati. Sedaj pri pomanjkanju kadra moramo tudi te mobilizirati za funkcionarje. Vpoštevat i morate razmere in razpoloženje Bricev po novemberski hajki, pa se ne boste čudili, da so ostali doma.

Referent za kadre:
Renškov Tine.

O VERSKEM POUKU PRI PARTIZANIH

"Prosveta", list za šolska in učiteljska vprašanja (L.I.št.1.) April 1944, piše:

Verski pouk. Ker vladajo glede tega še vedno nejasnosti, dajamo naslednja pojasnila: Verski pouk se vrši dvakrat tedensko po eno uro in sicer tako, da pade pouk na zadnjo uro. Ako se vrši na šoli iz kateregakoli vzroka skrajšan pouk, je temu odgovarjajoče skrajšati tudi verski pouk. Od verskega pouka so oproščeni učenci, katerih starši ne želijo, da bi bil njihov otrok vzgajan v verskem duhu. Pri tem pa je strogo paziti nato, da ne bo izvajen na starše kakršen koli pritisk od katerekoli strani. Starši naj se svobodno odločijo. Verski pouk pa smejo vršiti le oni duhovniki, katerih obnašanje in zadržanje je v skladu z delom in cilji narodno osvobodilne borbe. - Tako torej! V "republikah" bodo smeli učiti verouk razni Mikuži, od OF priznani duhovniki, od ljudstva pa spoznani za čisto navedne pijančke in kurbirčke. Marsikaj lepega bodo naučili naše otroke !!!

Zanimivo za vse.

Ilirska Bistrica: Prvo nedeljo v avgustu so domači fantje priredili v kinodvorani koncert narodnih pesmi. Fevski zbor je zapel okrog 20 narodnih pesmi. Dvorana je bila ozaljšana s slovensko trobojnico, tako da je celotna prireditev izgledala res pristno slovenske brez vsake tendence. Pa narodna osvobodilna vojska je prepovedala ljudem, da se koncerta ne smejo udeležiti. Grozila je dekletom, obljubljala, da bo nastavila v dvorano peklenški stroj in še druge, če kaznovala nepokorneže. "Vi prirejate veselice", so dejali, "medtem ko mi trpimo za...narod". Mi pa porememo, kaj niso partizani najbolj popivali in veseljačili ravno takrat, ko je število slovenskih grobov najbolj naraslo. Mi že dolgo dvomimo v narodnost OF, saj menda ni greh peti slovensko, če pa je, upamo, da ga nam bo ljubi Bog že odpustil; vam, tovariši, ga pa ne bo, ker vi nimate takega greha, ki bi ne bil greh.

Sv. Lucija: A r e t a c i j e t r g o v c a M e r v i č a. Ljudje pri Sv. Luciji so silno začudení, ko so oblasti na podlagi pismenega obtežilnega materiala aretirali trgovca Merviča, ki je bil znan, da se ni brigal za drugo kot za svojo kupčijo. Kaj bi našli šele pri onih, o katerih se splošno govori, da so skupno s komisarjem Mirkotom sestavljali listo na smrt obsojenih.

B o g n e p l a č u j e

v s a k o s o b o t o. N i moči najti izraza prdemu izdajstvu, ki ga je zagrešila klika Sv. Lucijskih pobalincov s tem, da je pripeljala med speče, nič hudega sluteče domobranke partizansko črhal in tej izročile na milost in nemilost vso domobransko postojanko. Kako so ubogi naši fantje trpeli in še trpijo, vam lahko povedo samo oni, ki se jim je posrečilo uiti iz partizanskega pekla. Kot plačilo za ta svoj podli čin so dobili Skrt, Marega et cetera rdečo zvezdo, spoštovanje, in puško za priroka, medtem ko so bili njihovi tovariši postavljeni pod strogo kontrolo in porazdeljeni v vse b igade, da so nujno izgubili vsak stik med seboj. Toda moderni Judeži se niso dolgo veselili partizanske nagrade. Pri zadnjih akcijah na Krn, je padel Vičuč. Družina, posebno pa še mati in njene prijateljice si izprašujejo

vest, ali niso tudi one krive njihove nesreče. Naj se vsaj sedaj spomnijo na 100 mater, ki trepečejo za usodo svojih sinov, ki so bili po njihovi krivdi pahnjeni v tako strašno nesrečo. Kaj poreče sedaj tisti, ki je še isto jutro po izdaji v Ribembergu čestital materi nad podvigom in velikim narodnim delom nadobudnega sina.

Slap: Znano je veliko navdušenje raznih čavčarjevih, Tineževih, Miklavževih, Gusteljnovih in drugih tovarišic za NOV. Zanj so žrtvovale že vse svoje premoženje; pa je še večje njihovo navdušenje in požrtvovalnost. Začele so trkati na usmiljena srca sosedov in pobirati jajca za "naše" borce. Kako bi mogle dobre gospodinje ostati hladne, ko so pa dolžne NOV toliko hvaležnosti. Vas v 200 letih ni toliko napredovala kot ravno zadnji čas pod oblastjo partizanov. Vse grde bajte so požgali, da ne bodo kvarile lepote modernega kraja; uničili so električno razsvetljavo, da ne bi bilo mogoče mučiti lepote vrjenega očesa ob pogledu na uničene zidove. Pa še živino so jim obvarovali pred okupatorjem in jo odpeljali v gozd. Seveda je tudi tam niso dolgo čuvali. Zato si pač kaj lahko razlagamo požrtvovalnost tovarišic in davežljivost gospodinj. Le nekaterim godrnjačem, ki hočejo priti vsaki noči do dne, ne gre v glavo, čemu roma po vsakem "petlerju" polna košara jajc mesto v hribe k Sv. Luciji ali v Gorico.

Nihče naj pri tem ne misli, da kdo dvomi o poštenosti naših tovarišic.

Cerkno: Pred kratkim so tu partizani organizirali "svobodne" volitve. Ljudje, ki so sili vsega, niso mogli med kandidati izbrati nikogar, ki bi lahko zaupali svoj "glas", kaj še le sami sebe; zato kratko malo niso hoteli priti na volišče, niti jih s puškami niso mogli privedi.

Pa partizani se niso dali odpraviti in premagati. Z listom papirja v rokah so šli od hiše do hiše in pobirali podpise za že prej od partizanov določene kandidate. Ker pa so ljudje malo nagajivi, so mesto podpisov napisali na papir kakšno šalo na račun partizanov in zato je moralo vodstvo odtegniti od dela tiste, ki branja niso bili zmožni. Svetovali bi jim naj začno z volitvami šele potem, ko bodo svoje vojske naučili brati.

h

TOLMIN : V nedeljo 27.8. ob 4 popoldne bo v kinodvorani izredno zanimiva akademija pod naslovom "Naša beseda. Na sporedu bodo pevske točke, deklamacije, glasbene točke in še marsikaj. V kratkem pa bomo imeli na istem odru priljubljeno slovensko spevoigro Kovačev študent! Pridite v čim večjem številu!

N o v n a p a d na Tolmin. Isto noč, ko so nastavili peklena stroja, so rdeči bratci napadli Tolmin.

H o t e l i so vsaj za tri ure v naše mesto. Pa niso mogli. Pač pa so naši domobranci prišli na idejo, da bi bilo dobro malo za njimi pogledati. Skupno z Nemci so odšli na Krn. Ujeli so komandanta Gregorčičeve brigade, ubili komisarja in še mnogo drugih. Ta čas pa so ljudje po Tolminu in sv. Luciji govorili, da so tolminski domobranci vsi pobiti, samo nekaj kruljavih še straži vojašnico. Ko pa so po dveh dneh uspešnih borb prav vsi naši fantje nasmežani prišli nazaj, je Tolmin onemel in še sedaj ne more do besede.

O k o l i š k i k m e t j e silno tožijo, da bodo letošnji pridelki naših planin zelo pičli. Planine so za našega kmeta glavni vir dohodkov. Letos pa morajo oddati najmanj 30% vseh mlečnih izdelkov partizanom.

N a s a d v a f a n t a, ki sta bila ranjena ob tej nezgodi se prav dobro počutita in pravita, da bosta kmalu zopet strasila po Tolminu.

PECINE : Tolminski glas zaplenjen. Najbolj navdušen bralec Tolminskega glasu je degradirani komisar Klemenčič Alojzij, ki kupi vsako nedeljo dve številki našega lista, eno zase, eno pa za IX. korpus. Ko smo se tudi njega spomnili v eni prejšnjih števil, in ga opozorili zaradi ukradenih angleških pošilk, je na deveti korpus javil, da so Tolminski glas zaplenili Nemci. Vsi tovariši so se globoko oddahnili, veseli, da se je vendar našla oblast, ki je zavila vrat tolminskemu navihancu, kateremu ne uide prav nobena skrivnost.

Komisarček! Zdej boš spet moral javiti korpusu, da je Tolminski glas zaplenjen, sicer te bodo še za to laž prijeli!!!!

S e t o : Ker so ljudje mislili, da ubogi Lojze Klemenčič ne more dobiti Tolminskega glasu, mu ga je neki navihaneček poklonil, raven pa se pripisal ves življenjepis vestnega komisarja ter nastel vse njegove grehe. Pripovedujejo, da je Lojze debelo pogledal in prav po tolminsko zaklel.

BUKOVO : Ko so hoteli partizane Vojkove brigade poslati na Hrvaško, so se ti spuntali in po večini dezer-

tirali. Zdej se menda skrivajo tam okoli. Ker pa bi jim utegnili terenci nagajati in jih ovajati, so jih dezerterski sami precejšnje število pobili. Ljudje jim pravijo č r n a r o k a in govore, da so strah terencev.

Saj smo že stokrat povedali, da revolucija žre lastne ljudi. Ker so terenci sejali, to bodo tudi želi in tako je tudi prav!

PRAPRETNO : Tudi od tam so nam sporočili, da se je nekaj podobnega zgodilo z nekaterimi terenci. Vse pa se ljudem tako skrivnostno zdi, in se smejejo, ko vidijo, kako se terencem tresejo hlače.

ZABČE : Štirje partizani so v petek 11. avgusta okrog 7 ure zjutraj prišli v hišo posestnika Rutarja Antona in odpeljali njegovega sina Alojzija, ki ima 18 let. Oče, ki seveda ni izdajalec in se s "politiko ne poča", je čez 4 ure "že" prišel povedat domobrancem v Tolmin, kakšna nesreča ga je doletela, kako se je upiral, kako mu je hudo, če moremo kaj pomagati. Ni pa vedel nič povedati, v kateri smeri so mu sina odpeljali, kdo jim je povedal zahj, skratka prišel se je čez 4 ure samo kazat, kako je on proti temu. Oče Rutarjev čisto nepotrebno pot ste imeli!

PONIKVE : Ker zločinskega umora posestnika Ivana Kobala, o katerem smo že poročali, tudi partizani niso vedeli kako opravičiti, so razglasili, da je napravil to podlo dejanje Slavko Tratnik na lastno pest, zato da so ga sami usmrtili. Po več tednih se je imenovani Slavko Tratnik spet pojavil na osvobojenem ozemlju v vsej oficirski slavi. Partizani so ga zaradi krvočnosti povišali in ga odlikovali, ne pa kaznovali in morda še celo s smrtjo, kot so objavili javnosti. S tem so dokazali, da je njihovo poveljstvo samo dalo ubiti nedolžnega kmeta.

IZ UREDNIŠTVA:

V šesti številki Tolminskega glasu na strani 4. smo pomotoma napisali XXXI. korpus, namesto XXXI. divizija. Pravilno se torej glasi XXXI. divizija.

N a š e p o r o č e v a l c e iz Kanala in Grahovega prosimo, da naj nam pošiljajo čim več novic in poročil iz njihovih krajev, kajti ljudje se za te najbolj zanimajo. Torej le pogumno pero v roke!

G o s p o d a, ki nam je poslal anonimno pismo s pesmijo Ti t o v o f i c i r s e m ž e, prosimo, da bi nam poslal še večkrat kaj podobnega. Po možnosti bomo pesem izpilili in objavili. Hvaležni mu bomo tudi za novice.